

Boekbespreking

Philip Renard, *Non-dualisme: de directe bevrijdingsweg*
Felix uitgeverij, Cothen 2005

Het is een omvattend en verzorgd boek, van wel 300 bladzijden. Aan de orde komen die tradities die non-dualiteit centraal hebben staan. Het boek bestaat uit vier delen: Deel I en deel IV zijn voor onze werkgroep 'Psychotherapie en non-dualiteit' het meest van belang.

In deel I beschrijft de auteur de kenmerken van de directe bevrijdingsweg. Aan de orde komt de vraag wat nu eigenlijk non-dualisme is. Vervolgens komt de vraag aan de orde of de non-dualistische benadering niet te oosters is. Het antwoord laat zich raden, aangezien Philip Renard een westerling is. Als derde thema komt hier de rol van de leermeester aan bod. In deel II wordt een overzicht geschetst van 'De Grote Traditie', dat zijn die stromingen waarin het non-dualisme centraal staat. In deel III wordt een historisch overzicht geschetst van hoe het non-dualisme in het westen vaste grond onder de voeten heeft gekregen. Ten slotte komen we uit bij deel IV dat getiteld is: 'De geleidelijke integratie van het directe'. Er wordt ingegaan op de vraag, waar komt de bevrijdingsweg in het dagelijks leven op neer? Hoe wordt non-dualiteit onze eigen realiteit? Renard gaat uit van wat hij noemt de 'Hiërarchie': het heilige eerst; het is een uitnodiging je in dit meest-eenvoudige te ontspannen. Satsang is een uitnodiging om de genoemde hiërarchie toe te passen: eerst het besef dat je er bent, en daarna de vormen die als het ware 'zichtbaar zijn in de spiegel'. Alle zoeken, wat in feite neerkomt uit de drang tot weten, voert weg uit de eenvoud. Satsang zou je de uitnodiging kunnen noemen om de aandacht terug te brengen naar deze eenvoud van Niet-weten, nu, naar de bron van aandacht zelf. Naar Dat wat er al is voordat een gedachte zich aandient. Het is Dat wat tijdloos is, wat je altijd al bent, constant, en wat in de stilte van de huidige beleving beseft kan worden. Dit is het eerste niveau in de hiërarchie. Verder gaat de schrijver in op wat satsang nu eigenlijk betekent: aanraking, contact. Bij het allerdiepste contact kunnen we daadwerkelijk ervaren dat een scheiding is weggefallen, en dit is precies wat het samenzijn in satsang behelst. Contact, Satsang dient het uitgangspunt te worden van al het andere. Alles wat bestaat aan specificiteit, alles wat maar een ingewikkeldheid of probleem kan zijn, kan worden aangekeken vanuit de beleving van Contact, het ervaren van niet-specificiteit. Het ervaren van Contact betekent nog lang niet dat emotionele obstakels automatisch verwijderd zijn, deze blijven gewoon opkomen. Het 'Tweede Niveau' dient zich steeds weer aan. Deze kunnen eenvoudigweg opgemerkt worden, en je kunt ontspannen in dit louter-opmerken. Na het herkennen van onze natuurlijke staat begint het praktiseren pas, het trainen om in deze staat gestabiliseerd te raken. Deze stabilisering is niet een vrijblijvend iets, want het komt bijna niet voor dat alle karmisch overgeërfde geneigdheden onmiddellijk zijn weggesmolten bij de ervaring van je ware natuur. Alle aspecten van de persoonlijkheid dienen zich aan, maar nu, kijkend vanuit het juiste perspectief, vanuit het eerste niveau, zal het herkennen ervan je behoeden voor de verleiding er een nieuwe zoektocht van te maken. Er is geen zoeken meer, geen poging iets te pakken te krijgen of te wijzigen. Het is kijken vanuit openheid, oordeelloosheid.

Het tweede niveau betreft de persoon, met zijn goede en slechte eigenschappen, en het betreft ook de integratie van non-dualistisch inzicht in het leven van de persoon. Veel mensen die zich wijden aan Zelf-realisatie hebben de overtuiging dat realisatie, het diepe besef louter Bewustzijn te zijn, betekent dat ze klaar zijn. Daarmee bedoelen ze dan dat ze de persoon niet

zijn, en dat ze dus kunnen doen wat ze willen, want ze zijn immers Bewustzijn. De schrijver beschouwt Realisatie als een begin, in plaats van een einde. Het komt zijns inziens maar weinig voor dat realisatie meteen een volledige realisatie is. Wat bij dat besef begint is vanuit vrijheid aankijken van de nog aanwezige geneigdheden. Hij noemt Volwassenheid het kenmerk van het tweede niveau. Andere termen zijn: rijpheid, integriteit, authenticiteit, oprechtheid, waarheid, liefde, wijsheid, bereidheid, betrouwbaarheid. Hij noemt dit kenmerk de bijdrage van het Westen aan de non-dualistische traditie. Volwassenheid noemt hij de westerse verlichting. Hij citeert Immanuel Kant: “Verlichting is het uittreden van de mens uit de onmondigheid die hij aan zichzelf te wijten heeft”. Ook het volwassen worden door middel van het licht brengen van verborgen gebieden in de psyche is een westerse aangelegenheid. Het gaat hier om de psychotherapeutische traditie die begonnen is met Freud. De auteur stelt ten slotte dat het non-dualisme in zijn huidige ontwikkeling in het Westen pas door dit kenmerk (volwassenheid, verlichting) compleet kan worden, waarlijk universeel.

Paul Soons